

Guia 2 lingüística pràctica

**Convencions
gràfiques per a
textos docents**

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

© Servei de Llengües i Terminologia de la UPC, 1996

Disseny gràfic: versus / Goron, Bajuelo
Producció: Servei de Publicacions de la UPC, 1996 (3003)
Imprimeix: RET, sal

ISBN: 84-7653-615-1
Dip. legal: B-42.761-96

Índex

1. Abreviacions

1.1. Abreviatures

- 1.1.1. Concepte
- 1.1.2. Com es formen
- 1.1.3. Com s'apostrofen
- 1.1.4. Llista d'abreviatures més usuals

1.2. Sigles

- 1.2.1. Concepte
- 1.2.2. Com es formen
- 1.2.3. Com s'apostrofen
  - 1.2.3.1. Amb l'article *el*
  - 1.2.3.2. Amb l'article *la*
  - 1.2.3.3. Amb la preposició *de*
- 1.2.4. Com s'utilitzen
- 1.2.5. Llista de sigles

1.3. Símbols

- 1.3.1. Concepte
- 1.3.2. Com es formen
- 1.3.3. S'escriuen amb majúscula
- 1.3.4. Llista de símbols de física i química
  - 1.3.4.1. Sistema internacional d'unitats
  - 1.3.4.2. Símbols químics
- 1.3.5. Apostrofació dels símbols químics
- 1.3.6. Índex dels símbols

1

Abreviacions

La finalitat principal de les abreviacions és rendibilitzar l'escriptura de mots que són freqüents en un text i també, en alguns casos, donar una representació internacional a un concepte.

En aquest apartat presentarem els diversos tipus d'abreviacions (abreviatures, sigles i símbols) i les normes que cal seguir per usar-les i també per crear-les.

De vegades, un mateix terme es pot abreujar de dues maneres diferents (com a símbol i com a sigla, o bé com a abreviatura i com a símbol). En aquests casos cal escollir una de les dues opcions i emprar sempre la mateixa al llarg del text.

força electromotriu	símbol	E
	sigla	FEM

pessetes	abreviatura	ptes.
	símbol	PTA

1.1. Abreviatures

1.1.1. Concepte

Una abreviatura és la representació d'un mot o de més d'un mot per alguna o algunes de les seves lletres, la primera de les quals ha de ser la inicial.

1.1.2. Les abreviatures es poden formar de dues maneres:
Com es formen

1. Amb la lletra o les lletres inicials i ometent la part final del mot.

agròn.
topogr.

Observeu que sempre se segmenta després de l'última consonant que hi ha abans de la primera vocal de cada síl·laba.

Extensió de l'abreviatura

L'extensió d'una abreviatura pot dependre d'altres abreviatures que hagin de fer-se servir en el mateix text. Per exemple, si cal utilitzar *telèfon* i *telecomunicacions* abreujats en la mateixa obra, haurem d'utilitzar *tel.* per a telèfon i *telec.* per a telecomunicacions.

2. Ometent algunes lletres de l'interior del mot.

nre. (nombre)
gral. (general)

Un sol mot

Si representa un sol mot, cal que porti un punt o una barra al final del mot escurçat.

tel.
col·l.
c/ o bé **c.**

Més d'un mot

Si representa més d'un mot, cal posar un punt darrera de cada mot escurçat o una barra entre els elements que s'abreugen.

s/n
op. cit.

Observeu que quan utilitzem la barra no es deixen espais entre el signe i les lletres i que, a més, l'últim element no porta punt.

Marca de plural

Només podem posar la -s de plural en les abreviatures que conserven el final del mot que s'abreuja.

nre. (nombre)
nres. (nombres)

gral. (general)
grals. (generals)

Per tant, l'abreviatura de pàgines és *pàg.* i no *pàgs.*

*Majúscules/
minúscules*

Les abreviatures van sempre amb minúscula, excepte en les inicials dels noms de persones o en els tractaments.

Excm. i Mgfc. Sr. Joan Puig
Sra. Cervera (però, senyora Cervera)
Dr. Vilà (però, doctor Vilà)
Sr. J. Vidal (però, senyor J. Vidal)

Combinacions

Podem combinar xifres amb lletres.

1r. (primer)
2n. (segon)
3r. (tercer)

1.1.3
Com s'apostrofen

Seguint la regla general d'apostrofició.

l'agron. (l'agronomia)
la univ. (la universitat)

1.1.4.
Llista d'abrevia-
tures més usuals

Mesos de l'any

gener	gen.
febrer	febr.
març	(no s'abreuja)
abril	abr.
maig	(no s'abreuja)
juny	(no s'abreuja)
juliol	jul.
agost	ag.
setembre	set.
octubre	oct.
novembre	nov.
desembre	des.

Dies de la setmana

dilluns	dl.
dimarts	dt.
dimecres	dc.
dijous	dj.
divendres	dv.
dissabte	ds.
diumenge	dg.

Altres

acadèmic/a	acad.
addicional	add.
administració	adm.
administrador	admor.
administradora	admdora.
administratiu	admtiu.
administrativa	admtiva.
agrícola	agr.
agricultor	agr.
agricultura	agr.
agrònom	agròn.
agronomia	agron.
agronòmic	agron.
alemany	al.
altitud	alt.
altura	alt.
alumne/a	al.
alumnat	al.
anglès	angl.
apartat	apt.
apèndix	ap.
aprovat/ada	apr.
aproximadament	aprox.
aproximat/ada	aprox.
arquitecte/a	arq.
arquitectura	arquit.
article	art.
assignatura	assign.
associació	assoc.
associat/ada	assoc.
atmosfera	atm.
avinguda	av.
bibliografia	bibl.; bibliogr.

bloc	bl.
butlletí	butll.
capítol	cap.
carrer	c; c/
carretera	ctra.
cartografia	cartogr.
cartogràfic/a	cartogr.
castellà	cast.
català	cat.
catedràtic/a	catedr.
certificat	cert.
col·laborador/a	col·l./col·lab.
col·lecció	col·l.
companyia	cia.
comptabilitat	compt.
compte corrent	c/c; cte.; ct.
construcció	constr.
departament	dept.
descompte	dte.
direcció	dir.
enginyeria	eng.
enginyer/a	eng.
escola	esc.
estudiant/a	est.
estudiantat	est.
etcètera	etc.
exemple	ex.
expedient	exp.
factura	fra.
facultat	fac.
general	gral.
govern	gov.
habitants	hab.
ídem	íd.
il·lustració	il·lustr.
institut	inst.
interí/ina	int.
laboratori	lab.
mínim	mín.
nombre	nre.
número	núm.; n.
pàgina	pàg.
professor/a	prof.
professorat	prof.
superior	sup.

tècnic/a	tècn.
registre	reg.
revista	rev.
secretari/ària	secre.
secretaria	secre.
sense número	s/n
telèfon	tel.
telegrama	telegr.
topografia	topogr.
unitat	u.; un.
universitat	univ.
vegeu	veg.; vg.; v.
vocabulari	vocab.
volum	vol.

1.2. Sigles

1.2.1. Concepte

La sigla és la lletra o les lletres, generalment inicials, de noms de persones, d'empreses, d'associacions, de publicacions, d'instruments, de documents, etc. que s'utilitzen en comptes del nom sencer.

1.2.2. Com es formen

Podem crear-ne tantes com requereixi la nostra àrea de coneixement.

S'utilitza la lletra inicial (o de vegades més d'una) de cada mot que abregem, prescindint dels mots buits de significat (preposicions, conjuncions, etc.).

UPC (Universitat Politècnica de Catalunya)

Majúscules/ minúscules

Cal escriure-les amb majúscula a fi d'evitar que es puguin confondre amb noms comuns.

Observeu que hi ha sigles que s'escriuen amb minúscula perquè es deixen de tractar com a sigles i han esdevingut mots.

radio detection and ranging > RADAR > **radar**
 United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization > UNESCO > **Unesco**

Puntuació i espais

No hem de posar punts al final de cada mot escurçat ni espais entremig.

ETSAB (i no E.T.S.A.B.)
Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona

Però, E.T.S. d'Arquitectura de Barcelona, perquè no és una sigla sinó tres abreviatures.

Plurals No hem d'afegir mai una -s de plural a una sigla.

els PC (i no els PC's o els PCs)

Tampoc no hem de duplicar les sigles per indicar plural, exceptuant-ne les que tenen tradició com ara *PPCC*, Països Catalans, o *CCOO*, Comissions Obreres.

RH (i no RRHH) recursos humans

1.2.3. Cal diferenciar entre els mots masculins (amb l'article *el*) i els
Com s'apostrofen mots femenins (amb l'article *la*)

1.2.3.1. Quan es lletreja, si la pronúncia comença per vocal s'apostrofa sempre.
Amb l'article *el*

l'LSI (l'ela-essa-i) Departament de Llenguatges
i Sistemes Informàtics

l'SLT (l'essa-ela-te) Servei de Llengües i Terminologia

Quan es lletreja, si la pronúncia comença per consonant no s'apostrofa mai.

el DLC (el de-ela-ce) *Diccionari de la llengua catalana*

Quan es llegeix com un mot i comença per vocal s'apostrofa sempre.

l'INI Institut Nacional d'Indústria

Quan es llegeix com un mot i comença per consonant no s'apostrofa mai.

el CESCO Centre de Supercomputació de Catalunya

1.2.3.2. Quan es lletreja, s'apostrofa si la pronúncia comença per vocal, excepte *i* o *u* àtones.
Amb l'article *la*

I'EUPM (l'e-u-pe-ema)

l'Escola Universitària Politècnica de Manresa

la UPC (la u-pe-ce) la Universitat Politècnica de Catalunya

l'LRU (l'ela-erra-u) la Llei de reforma universitària

Quan es llegeix com un mot també se segueix la regla general d'apostrofació.

I'EUPO l'Escola Universitària Politècnica d'Osona

la IUPAC International Union of Pure and Applied Chemistry

la UOC la Universitat Oberta de Catalunya

l'ONU l'Organització de les Nacions Unides

la IA la intel·ligència artificial

la FIB la Facultat d'Informàtica de Barcelona

1.2.3.3. S'apostrofen totes les sigles començades per vocal o les que quan es lletregen la pronúncia comença per vocal, tant si el mot és masculí com femení.
Amb la preposició *de*

d'AP d'alta pressió

d'FM d'efa-ema; de freqüència modulada

1.2.4. És recomanable que la primera vegada que utilitzem una sigla en un text aparegui amb el nom desenvolupat, i entre parèntesis, la sigla corresponent. Després, ja podem usar directament la sigla.
Com s'utilitzen

Gènere i nombre El gènere i el nombre de les sigles coincideixen generalment amb els del primer nom del mot català sense abreujar.

els RAM els programes de reparació, ampliació i millora

la FIB la Facultat d'Informàtica de Barcelona

l'SGBD el sistema de gestió de bases de dades

Manlleus Només deixarem les sigles procedents de l'anglès o d'altres llengües si la seva difusió fa que tinguin un valor internacional: CD-ROM, PC, ISO, ASCII, etc.

Sempre que no sigui així, cal que representin el terme català.

IA per intel·ligència artificial (i no **AI** de *artificial intelligence*)

R+D per recerca i desenvolupament (i no **I+D** de *investigación y desarrollo*)

Aquesta llista no pretén ser exhaustiva, ja que cada àrea de coneixement pot crear-ne tantes com vulgui, sinó que recull alguns exemples propis de l'àmbit de la UPC.

1.2.5.	aigua calenta corrent	ACC
Llista de sigles	alta pressió	AP
	American Standard Code for Information Interchange	ASCII
	baixa pressió	BP
	base de dades	BD
	Boletín Oficial del Estado	BOE
	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya	DOGC
	disc compacte (<i>compact disk</i>)	CD
	disseny assistit per ordinador(<i>computer aided design</i>)	CAD
	document nacional d'identitat	DNI
	escola superior	ES
	Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès	ETSAV
	Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona	ETSEIB
	escola universitària	EU
	Escola Universitària d'Òptica i Optometria de Terrassa	EUOOT
	Facultat d'Informàtica de Barcelona	FIB
	fotodíode d'allau (<i>avalanche photodiode</i>)	APD
	freqüència modulada (<i>frequency modulation</i>)	FM
	gasos líquats del petroli	GLP
	Gran Enciclopèdia Catalana	GEC
	generador automàtic de programes	GAP
	Institut de Tecnologia de la Construcció de Catalunya	ITEC
	Instrucció tècnica complementària	ITC
	intel·ligència artificial	IA
	International Standards Organization	ISO
	llenguatge de descripció de dades	LDD
	matriu lògica programable	MLP
	memòria morta (<i>read-only memory</i>)	ROM
	memòria d'accés aleatori (<i>random access memory</i>)	RAM
	memòria direccionable de contingut (<i>content addressable memory</i>)	CAM
	modulació d'amplitud (<i>amplitude modulation</i>)	AM
	ona curta (<i>short wave</i>)	SW
	poder calorífic	PC
	receptor-transmissor síncron i asíncron universal	RTSA
	recerca i desenvolupament	R+D
	sistema de gestió de bases de dades	SGBD
	sistema internacional (d'unitats)	SI
	sistema operatiu	SO
	televisió	TV

1.3. Símbols
1.3.1. Concepte

El símbol és la forma abreujada o qualsevol altre signe que un organisme, generalment oficial i sovint internacional, estableix com a representació d'una cosa o d'una operació.

1.3.2. Com es formen

Sense punts ni entremig ni al final del símbol.

Cr
MPTA

Sense espais entremig dels caràcters que formen el símbol.

mm
Ni

Cal deixar un espai entre la quantitat i el símbol. Si coincideix amb un final de línia, no es pot separar la quantitat del símbol. Llavors, hem de passar el conjunt a la línia següent.

6 km (quilòmetres)

1.3.3. S'escriuen amb majúscula

1. Els punts cardinals

N	nord
NO	nord-oest
NE	nord-est
S	sud
SE	sud-est
SO	sud-oest
O	oest

2. La primera lletra dels elements químics

He
Fe
N
Na

3. Les unitats del sistema internacional que procedeixen d'un nom propi.

V (volt) d'Alessandro Volta
W (watt) de James Watt
Pa (pascal) de Blaise Pascal
T (tesla) de Nikola Tesla

4. Els símbols monetaris

PTA (pesseta)
DM (Deutsche Mark)
FF (franc francès)
FS (franc suís)
FLUX (franc luxemburguès)
FB (franc belga)
\$ (dòlar americà)

Encara que la grafia tradicional de litre és amb minúscula (l) es recomana l'ús de la majúscula per claredat (L).

Plurals Sense marca de plural, ja que els símbols són invariables.

km (i no kms) quilòmetre, quilòmetres

Expressions Si equivalen a expressions, podem utilitzar una barra entre ambdós elements.

5 m/s (cinc metres per segon)
10 km/h (deu quilòmetres per hora)

Combinacions Podem combinar xifres i lletres, com ara en el cas dels nombres ordinals.

1r	primer	1a	primera
2n	segon	2a	segona
3r	tercer	3a	tercera
4t	quart	4a	quarta
5è	cinquè	5a	cinquena
6è	sisè	6a	sisena
7è	setè	7a	setena
8è	vuitè	8a	vuitena
9è	novè	9a	novena

Encara que aquestes combinacions s'han considerat símbols, no compleixen les característiques generals, ja que no tenen valor internacional i afegeixen marca de plural: 1r, 1rs

Lectura dels símbols

Els símbols es llegeixen com si el terme abreujat estigués escrit amb totes les lletres del nom. Així, escrivim *5 m* però llegim *cinc metres*.

Intervals

Quan s'indica un interval és preferible repetir el símbol.

Del 5 % al 15 % de saturació
Una temperatura entre 20 °C i 30 °C

1.3.4.
Llista de símbols de física i química

Recollim les unitats del sistema internacional, amb els símbols corresponents, ordenades segons els tipus de magnituds que designen, ja que ens ha semblat més adequat a les necessitats de la UPC. Alhora, fem una llista final que recull tots els símbols que hem tractat ordenats alfabèticament per agilitar-ne la localització.

1.3.4.1.
Sistema internacional d'unitats

Prefixos SI

<i>Factor</i>	<i>Prefix</i>	<i>Símbol</i>	<i>Factor</i>	<i>Prefix</i>	<i>Símbol</i>
10 ¹⁸	exa	E	10 ⁻¹	deci	d
10 ¹⁵	peta	P	10 ⁻²	centi	c
10 ¹²	tera	T	10 ⁻³	mil·li	m
10 ⁹	giga	G	10 ⁻⁶	micro	μ
10 ⁶	mega	M	10 ⁻⁹	nano	n
10 ³	kilo	k	10 ⁻¹²	pico	p
10 ²	hecto	h	10 ⁻¹⁵	femto	f
10 ¹	deca	da	10 ⁻¹⁸	atto	a

Unitats SI bàsiques o fonamentals

<i>Magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol</i>
corrent elèctric	ampere ¹	A
intensitat lluminosa	candela	cd
longitud	metre	m
massa	kilogram	kg
quantitat de substància	mol	mol
temperatura termodinàmica	kelvin	K
temps	segon	s

¹ L'*ampere*, el *joule* i el *newton* són unitats que es denominen amb el nom propi d'un científic. A l'hora de pronunciar-los també hem de respectar la pronúncia original: [ampèr], [jul] i [níuton].

Unitats SI suplementàries

<i>Magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol</i>
angle pla	radian	rad
angle sòlid	estereoradian	sr

Unitats SI mecàniques

<i>Magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol</i>
superfície	metre quadrat	m²
volum	metre cúbic	m³
densitat	kilogram per metre cúbic	kg/m³
força	newton ¹	N
pressió	pascal	Pa
energia, treball	joule ¹	J
velocitat	metre per segon	m/s
acceleració	metre per segon quadrat	m/s²
moment d'inèrcia	kilogram-metre quadrat	kg·m²
potència	watt	W
velocitat angular	radian per segon	rad/s
acceleració angular	radian per segon quadrat	rad/s²
moment d'una força	newton-metre	N·m
freqüència	hertz	Hz
nombre d'ones	ona per metre	m⁻¹
viscositat cinemàtica	metre quadrat per segon	m²/s
viscositat dinàmica	pascal-segon	Pa·s
mòdul d'elasticitat	newton per metre quadrat	N/m²
tensió superficial	newton per metre	N/m

Unitats SI elèctriques

<i>Magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol</i>
càrrega elèctrica	coulomb	C
potencial elèctric, diferència de potencial, força electromotriu	volt	V
resistència	ohm	Ω
conductància	siemens	S
capacitat	farad	F
camp elèctric	volt per metre	V/m
desplaçament elèctric	coulomb per metre quadrat	C/m²
permitivitat	farad per metre	F/m

<i>Magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol</i>
moment elèctric	coulomb per metre	C·m
flux magnètic	weber	Wb
inductància	henry	H
inducció magnètica	tesla	T
camp magnètic	ampere per metre	A/m
permeabilitat	henry per metre	H/m
moment magnètic	ampere-metre quadrat	A·m²
força magnetomotriu	ampere	A

Unitats SI tèrmiques

<i>Magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol</i>
calor	joule	J
capacitat calorífica	joule per kelvin	J/K
calor específic	joule per kilogram kelvin	J·kg⁻¹·K⁻¹
calor de canvi de fase	joule per kilogram	J/kg
calor molar	joule per mol kelvin	J·mol⁻¹·K⁻¹
entropia	joule per kelvin	J/K
coeficient de conductivitat	watt per metre kelvin	W·m⁻¹·K⁻¹
coeficient de transmissió de calor	watt per metre quadrat kelvin	W·m⁻²·K⁻¹

Unitats SI fotomètriques

<i>Magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol</i>
flux lluminós	lumen	lm
quantitat de llum	lumen-segon	lm·s
luminància	candela per metre quadrat	cd/m²
il·luminació	lux	lx

Unitats SI radiològiques

<i>Magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol</i>
activitat	becquerel	Bq
exposició	coulomb per kilogram	C/kg
dosi absorbida	gray	Gy
dosi equivalent	sievert	Sv

Unitats que s'utilitzen conjuntament amb les SI

<i>Magnitud</i>	<i>Unitat</i>	<i>Símbol</i>
angle pla	grau	°
	minut	'
	segon	''
longitud	àngstrom	Å
	unitat astronòmica	UA
	parsec	pc
superfície	centímetre (CGS)*	cm ²
	àrea	a
	hectàrea	ha
	barn	b
volum	litre	l, L
massa	gram (CGS)*	g
	tona	t
	unitat de massa atòmica	u
temps	minut	min
	hora	h
	dia	d
pressió	bar	bar
	atmosfera	atm
energia	electró volt	eV
luminància	stilb (CGS)*	sb
iluminància	fot (CGS)*	ph
activitat	curie	Ci
exposició	röntgen, roentgen	R
dosi absorbida	rad	rd
càrrega elèctrica	franklin (CGS)*	Fr
inducció magnètica	gauss (CGS)*	G, Gs

* (CGS) sistema cegesimal

Nota: Quan la unitat derivada es forma dividint una unitat per una altra podem utilitzar la barra obliqua, la barra horitzontal o bé potències negatives.

m/s, $\frac{m}{s}$, $m \cdot s^{-1}$

No s'ha d'introduir més d'una barra obliqua en una mateixa línia, excepte si es col·loquen els parèntesis pertinents, a fi d'evitar tota ambigüitat possible.

$m \cdot Kg \cdot s^{-3} \cdot A^{-1}$

Però no

m · kg / s³ / A

Oralment, per tal de diferenciar la multiplicació de la divisió, podem llegir en el primer cas *multiplicat per* o bé fer una pausa entre les dues unitats; i en el cas de la divisió, simplement *per*.

P · s pascal segon o bé Pascal *multiplicat per segon*

V/m volt *per metre*

1.3.4.2.
Símbols químics

<i>Element</i>	<i>Símbol</i>	<i>Element</i>	<i>Símbol</i>
actini	Ac	erbi	Er
alumini	Al	escandi	Sc
americ	Am	estany	Sn
antimoni	Sb	estronci	Sr
argó	Ar	europi	Eu
arsènic ¹	As	fermi	Fm
àstat	At	ferro	Fe
bari	Ba	fluor	F
beril·li	Be	fòsfor	P
berkeli	Bk	franci	Fr
bismut	Bi	gadolini	Gd
bor	B	gal·li	Ga
brom	Br	germani	Ge
cadmi	Cd	hafni	Hf
calci	Ca	heli	He
californi	Cf	hidrogen	H
carboni	C	holmi	Ho
ceri	Ce	indi	In
cesi	Cs	iode	I
clor	Cl	iridi	Ir
cobalt	Co	iterbi	Yb
coure	Cu	itri	Y
criptó	Kr	lantani ²	La
crom	Cr	laurenci	Lr
curi	Cm	liti	Li
disprosi	Dy	luteci	Lu
einsteni	Es	magnesi	Mg

¹ Pot anomenar-se també arseni

² Pot anomenar-se també lantà

<i>Element</i>	<i>Símbol</i>	<i>Element</i>	<i>Símbol</i>
manganès	Mn	rubidi	Rb
mendelevi	Md	ruteni	Ru
mercuri	Hg	samari	Sm
molibdè	Mo	seleni	Se
neó	Ne	silici	Si
neodimi	Nd	sodi	Na
neptuni	Np	sofre	S
niobi	Nb	tal·li	Tl
níquel	Ni	tàntal	Ta
nitrogen	N	tecneci	Tc
nobeli	No	tel·luri ⁴	Te
or	Au	terbi	Tb
osmi	Os	titani	Ti
oxigen	O	tori	Th
pal·ladi	Pd	tuli	Tm
plata	Ag	tungstè	W
platí	Pt	unnilenni	Uue
plom	Pb	unnihexi	Uuh
plutoni	Pu	unniocti	Uuo
poloni	Po	unnipenti	Uup
potassi	K	unniquadi	Uuq
praseodimi	Pr	unnisepti	Uus
prometi ³	Pm	urani	U
protoactini	Pa	vanadi	V
radi	Ra	xenó	Xe
radó	Rn	zinc	Zn
reni	Re	zirconi	Zr
rodi	Rh		

1.3.5. Apostrofació dels símbols químics

Els símbols químics i les fórmules no s'apostrofen mai, encara que el seu nom desenvolupat sí que s'apostrofi.

el He	l'heli
el Al	l'alumini
el Na	el sodi
el Al₂S₃	el sulfur d'alumini
el H₂SO₄	l'àcid sulfúric

³ Pot anomenar-se també promeci

⁴ Pot anomenar-se també tel·lur

el Cr₂(SO₄)₃	el sulfat de crom
el Na₂O	l'òxid de sodi
el HIO₄	l'àcid periòdic
la CH₃NH₂	la metilamina
la C₆H₅NH₂	l'anilina

1.3.6.	actini	Ac	coulomb x metre quadrat	C/m²
Índex dels símbols	alumini	Al	coure	Cu
	americ	Am	criptó	Kr
	ampere	A	crom	Cr
	ampere per metre	A/m	curi	Cu
	ampere-metre quadrat	A·m²	curie	Ci
	àngstrom	Å	Deutsche Mark	DM
	antimoni	Sb	dia	d
	àrea	a	disprosi	Dy
	argó	Ar	dòlar americà	\$
	arsènic	As	einsteni	Es
	àstat	At	electró volt	eV
	atmosfera	atm	erbi	Er
	bar	bar	escandi	Sc
	bari	Ba	estany	Sn
	barn	b	estereoradian	sr
	becquerel	Bq	estronci	Sr
	beril·li	Be	europi	Eu
	berkeli	Bk	farad	F
	bismut	Bi	farad per metre	F/m
	bor	B	fermi	Fm
	brom	Br	ferro	Fe
	cadmi	Cd	fòsfor	P
	calci	Ca	fot	ph
	californi	Cf	franc belga	FB
	candela	cd	franc francès	FF
	candela per metre quadrat	cd/m²	franc luxemburguès	FLUX
	carboni	C	franc suís	FS
	centímetre	cm	franci	Fr
	ceri	Ce	franklin	Fr
	cesi	Cs	gadolini	Gd
	cinquè	5è	gal·li	Ga
	cinquena	5a	gauss	G, Gs
	clor	Cl	germani	Ge
	cobalt	Co	gram	g
coulomb	C	grau	°	
coulomb per metre	C/m	gray	Gy	
		hafni	Hf	

coulomb per kilogram	C/kg	milió/milions de	
hectàrea	ha	pessetes	MPTA
heli	He	minut	min
henry	H	minut	'
henry per metre	H/m	mol	mol
hertz	Hz	molibdè	Mo
hidrogen	H	neó	Ne
holmi	Ho	neodimi	Nd
hora	h	neptuni	Np
indi	In	newton	N
iode	I	newton per metre	
iridi	Ir	quadrat	N/m²
iterbi	Yb	newton per metre	N/m
itri	Y	newton-metre	N·m
joule	J	niobi	Nb
joule per kelvin	J/K	níquel	Ni
joule per kilogram	J/kg	nitrogen	N
joule per kilogram		nobeli	No
kelvin	J·kg⁻¹·K⁻¹	nord	N
joule per mol kelvin	J·mol⁻¹·K⁻¹	nord-est	NE
kelvin	K	nord-oest	NO, NW
kilogram, quilogram	kg	novè	9è
kilogram-metre quadrat	kg·m²	novena	9a
kilòmetre per hora	km/h	oest	O
kilòmetre, quilòmetre	km	ohm	Ω
lantani	La	ona per metre	m⁻¹
laurenci	Lr	or	Au
liti	Li	osmi	Os
litre	l, L	oxigen	O
lumen	lm	pal·ladi	Pd
lumen-segon	lm·s	parsec	pc
luteci	Lu	pascal	Pa
lux	lx	pascal-segon	Pa·s
magnesi	Mg	pesseta	PTA
manganès	Mn	plata	Ag
mendelevi	Md	platí	Pt
mercuri	Hg	plom	Pb
metre	m	plutoni	Pu
metre cúbic	m³	poloni	Po
metre per segon	m/s	potassi	K
metre x segon quadrat	m/s²	praseodimi	Pr
metre quadrat	m²	primer	1r
metre quadrat		primera	1a
per segon	m²/s	prometi	Pm
mil·límetre	mm	protoactini	Pa

quart	4t	tàntal	Ta
quarta	4a	tecneci	Tc
rad	rd	tel·luri	Te
radi	Ra	terbi	Tb
radian	rad	tercer	3r
radian per segon	rad/s	tercera	3a
radian per segon		tesla	T
quadrat	rad/s²	titani	Ti
radó	Rn	tona	t
reni	Re	tori	Th
rodi	Rh	tuli	Tm
röntgen	R	tungstè	W
rubidi	Rb	unitat astronòmica	UA
ruteni	Ru	unitat de massa	
samari	Sm	atòmica	u
segon (angles)	”	unnihexi	Unh
segon (temps)	s	unniocti	Uno
segon (ordinal)	2n	unnipenti	Unp
segona	2a	unniquadi	Unq
seleni	Se	unnisepti	Uns
setè	7è	urani	U
setena	7a	vanadi	V
siemens	S	volt	V
sievert	Sv	volt per metre	V/m
silici	Si	vuitè	8è
sisè	6è	vuitena	8a
sisena	6a	watt per metre kelvin	W·m⁻¹·K⁻¹
sodi	Na	watt per metre	
sofre	S	quadrat kelvin	W·m⁻²·K⁻¹
stilb	sb	watt	W
sud	S	weber	Wb
sud-est	SE	xenó	Xe
sud-oest	SO	zinc	Zn
tal·li	Tl	zirconi	Zr

Bibliografia

MESTRES, Josep M. [et al.] *Manual d'estil: la redacció i l'edició de textos*. Vic: Eumo; Barcelona: Universitat de Barcelona; Universitat Pompeu Fabra; Associació de Mestres Rosa Sensat.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. GABINET DE LLENGUA CATALANA. *Les referències i les citacions bibliogràfiques, les notes i els índexs*. Bellaterra: UAB. Gabinet de Llengua Catalana, 1992

TERMCAT. *Metodologia del treball terminològic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1990.

COROMINA, Eusebi. *El 9 Nou: manual de redacció i estil*. Vic: Diputació de Barcelona; Premsa d'Osona; Eumo, 1991.

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA. SERVEI DE LLENGÜES I TERMINOLOGIA. *Fitxes de normalització lingüística 2*. Barcelona: UPC, 1989.

GENERALITAT DE CATALUNYA. SERVEI CATALÀ DE LA SALUT. *Citacions bibliogràfiques. Fitxa 3 d'assessorament lingüístic*. Barcelona, 1995.

GENERALITAT DE CATALUNYA. SERVEI CATALÀ DE LA SALUT. *Majúscules i minúscules. Fitxa 2 d'assessorament lingüístic*. Barcelona, 1995.

SOLÀ, Joan. *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Regidoria d'Edicions i Publicacions, 1995.

PUJOL, J.M.; SOLÀ, J. *Ortotipografia: manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic*. Barcelona: Columna, 1995.

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA. Assessorament Lingüístic. "Criteris de majúscules i minúscules". Barcelona, 1996. [document inèdit]

CAMBRA OFICIAL DE COMERÇ, INDÚSTRIA I NAVEGACIÓ DE BARCELONA. *Manual d'estil*. Barcelona, 1995.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA. *Majúscules i minúscules*. 2a ed. Barcelona, 1992 (Estudis i Propostes; 1).

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. GABINET DE LLENGUA CATALANA. *Les majúscules i les minúscules*. 2a ed. Bellaterra, 1995.